

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Trgovska in obrtniška zbornica je imela dne 26. septembra t. l. plenarno sejo, katere se je za predsedstva zborničnega predsednika Josipa Kušarja udeležilo 14 zborničnih svetnikov. Predsednik pozdravi prisotne zbornične člane, imenuje za overovatelja zapisnika gg. Ivana Baumgartnerja in Josipa Rebeke in naznani, da je Njegovo Veličanstvo cesar za čestitke ob priliki sedemdesetletnice po c. kr. deželnem predsedstvu blagovolil izreči Najvišjo zahvalo. To naznanilo se vzame s slava-klici na znanje.

Predsednik prebere nato dopis c. kr. deželne vlade, ki prosi zbornico, da določi svojega zastopnika v administrativni odbor kmetijsko-kemičnega preskušališča v Ljubljani. Na predlog predsednikov se določi zbornični svetnik Josip Lenarčič.

Zapisnik zadnje seje se odobri.

Tajnikov namestnik dr. Viktor Murnik poroča o načrtih zakonov, ki se ž njimi preminjajo določbe trgovskega zakona in obrtnega reda o trgovskih uslužbljencih in pa zakon o nedeljskem počitku. Referent prebere načrte in pojasni motive zanje. Zdanje določbe o službenem razmerju trgovskih uslužbljencev niso več primerne. Zlasti se čujejo pritožbe, da po dozdanjih določbah trgovskega prava dopustni pogodbeni dogovori o razvezi službenih pogodb ne varujejo zadostno koristi trgovskih uslužbljencev. Načrt določa, zategadelj, da se tudi po dogovoru ne sme odpovednega roka skrčiti pod 14 dni, in če je uslužbljenec pol leta že v službi, ne pod 1 mesec. Ako ni nobenega dogovora, morata oba dela po preteku vsakega koledarskega četrtletja odpovedati po šesttedenski odpovedi. Trgovsko pomožno osebje se dalje pritožuje radi predolgega delovnega časa, ki je njegovemu zdravju na kvar in ga odteguje nadaljnjemu duševnemu izobraževanju in družinskemu življenju. Načrtom bi bilo v obče pritrditi. Poročevalec pa predlaga v imenu odsekovem preciznejšo izrazitev nekaterih mest; dalje naj se dovolitev gotovega prostega časa za poiskanje nove službe v mestih z več kakor 51.000 prebivalci prepusti odredbam oblasti; določbe o takozvani konkurenčni klavzuli naj veljajo tudi za trgovske obrte, čas omejitve pa naj se ne določi na 5 let, ampak bi zadostovalo 1—2 leti; znesek 5000 K za letno plačo oseb, ki naj ne pripadajo pomožnim delavcem, je previsok in naj bi se skrčil najmanj na 2500 kron.

Po kratki debati, v kateri sta zbornični svetnik Karol Luckmann in Josip Lenarčič povdarjala glede načrta o premembi zakona glede nedeljskega počitka, da je določba, po kateri je komptoarsko in pisarniško delo ob nedeljah dovoljeno k večjemu dve dopoludanski uri, prestrogo, in naj bi se za nujna dela naredila izjema, sprejme zbornica odsekove predloge.

Zbornični podpredsednik Anton Klein poroča o resoluciji kranjskega deželnega odbora v seji dne 4. maja l. 1900. glede prireditve obrtnih strokovnih tečajev. Poročevalec razloži obširno to vrsto sredstev, s katerimi skuša trgovsko ministrstvo pospešiti mali obrt. Na Kranjskem so bili doslej trije taki tečaji: za črevljarje dva in eden za krojače. Še najložje je prirediti krojaški tečaj, ker imamo v Ljubljani po trgovskem ministrstvu imenovanega strokovnega učitelja gosp. Matija Kunca. Za druge stroke pošilja tehnologični obrtni muzej z Dunaja strokovne učitelje, v kolikor so mu na razpolago. Za zidarje in tesarje bi se lahko priredilo takozvani subvencionirani strokovni tečaji, če bi pridobili za učitelja takega stavbnega mojstra. Za mizarje bi se morebiti otvoril tečaj v strokovni šoli; mizarški tečaji so pa zelo obširni in drage priredbe. Za ostale stroke pa je prireditev jako težka, ker ima tehnologičen muzej premalo učiteljev, da bi mogel zadostiti potrebam cele države. Zbornica bo z vsemi močmi podpirala prireditev takih tečajev. — Zbornica sklene, v tem zmislu poročati c. kr. deželni vladi s pristavkom zborničnega svetnika Lenarčiča, naj bi se priporočala prireditev črevljarskega tečaja v Žirih, kjer je veliko mojstrov, in je črevljarska obrt zelo razvita.

Zbornični svetnik Josip Lenarčič poroča o prošnji gremija trgovcev v Ljubljani, naj bi zbornica podpirala njegovo vlogo na c. kr. finančno ministrstvo, da ne bi vprašanja saniranja deželnih financ na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem rešilo na ta način, da bi se še nadalje pustile deželne naklade na davku od žganja. Poročevalec predlaga, naj zbornica ne podpira te vloge. Deželnim dokladam na davek od žganja je v prvi vrsti namen omejiti žganjepitje, ki je na Kranjskem zavzelo že ogromne dimenzije. Če se torej ta davek zniža, postane žganje ceneje, in žganjepitje se bo razširilo še bolj. Ta doklada je žal glavni vir deželnih dohodkov, ki bo zanj dežela težko zasledila nadomestka. Odprava te doklade ali tudi samo znižanje bi občutno zadelo deželne finance.

Zbornični svetnik Franc Omersa povdarja, da je trgovska zbornica za trgovce, da ima zastopati koristi trgovcev, ki jih že tako pritiskajo dacarji. V prid trgovine mora zbornica podpreti vlogo gremija.

Zbornični svetnik Feliks Stare se izreka zoper podporo; žganje je še vedno predober kup, ker se ga popije še vedno preveč.

Zbornični svetnik Karol Luckmann je tudi za poročevalcev predlog. Tudi s stališča trgovine moramo biti drugih nazorov kakor pa gremij; žganje je za deželo nesreča, pitje žganja se širi tako, da bo deželi v pogubo. Govornik omenja številke zadnjega nabora. Zoper pitje žganja nimamo drugega pomočka, kakor davek, ki pa ne škoduje trgovcu; čim večji davek, tem dražje se prodaja žganje, in vender se ne zmanjša konsum, kakor kaže izkušnja. Sicer pa v tem predmetu ne želimo trgovcem nobene prodaje.

Zbornični svetnik Franc Omersa pravi, da ni za odpravo, ampak le za znižanje doklake, zbornični svetnik Feliks Stare pa meni, čim ceneje bo žganje od strani dežele, tem ceneje, da bo za odjemalce, in tem več ga bodo popili.

Poročevalec Lenarčič: Tudi s stališča trgovine in priporočati vloge. Dežela bi morala, kakor rečeno, drugje iskati nadomestka za ta odpadki. Iskala bi ga v drugih deželah. Kranjski kmet bi težko vzmogel nove davke, in skoro izključeno je, da bi dežela njemu naložila nadomestitev za odpadlo ali znižano doklado na davek od žganja. Preostajal bi torej le trgovec in obrtnik. In tako bi torej trgovcu prav ničesar ne koristila ta odprava ali znižanje. Nasprotno! Še večjo škodo bi imel. Zakaj cene še žganje bi neizmerno razširilo pitje žganja, to smrt narodne delavne moči, in bi narodnogospodarsko oškodilo celo deželo. Konsumcijska moč prebivalstva se bi zmanjšala, in to bi končno zadelo tudi trgovski stan. Trgovska in obrtniška zbornica, zastopnica trgovskih in obrtnih koristi, s trgovskega stališča torej ne more podpirati vloge gremija.

Pri glasovanju sprejme zbornica poročevalcev predlog z vsemi proti enemu glasu.

Glede ostalih točk dnevnega reda sklne zbornica: polovico še ne poravnanih stroškov za slamopletarske tečaje v kamniškem okraju prevzame zbornica, če drugo polovico poravna deželni odbor (poročila podpredsednik Anton Klein); vlogo Opavske trgovske in obrtniške zbornice na trgovskega ministra, naj ukrene, da se obstoj trgovskih in obrtniških zbornic v zdajnji sestavi podaljša vsaj do junija l. 1901., je podpirati pri trgovskem ministru, ker je čas do državnozbornske volitve prekratek, da bi se mogle izvršiti zbornične volitve, kar pa bi bilo treba, če naj bo državnozbornska volitev zbornic veljavna, ker po novem letu zbornice ne bodo več polnoštevilne (poročila tajnikov namestnik dr. Murnik); tudi je podpirati vlogo graške zbornice na trgovsko ministrstvo, da kmalu premeni določbe ministrske odvedbe z dne 13. oktobra l. 1896. drž. zak. št. 235 glede preiskave lončenih posod radi njihove nevarnosti za dravje, ker te določbe stavijo v nevarnost obstoj lončarskega obrta (poročila provizorični predsednik Ivan Baumgartner); — glede dveh obsodb radi prestopkov razprodajnega zakona se izreče zbornica, da se je v zadevnih primerih kršil ta zakon (poročila zbornični svetnik Andrej Gassner); — glede maksimalne tarife mesarjev v Črnomlju je poročati, da je zvišanje te tarife od 80 vin. na 84 vin. razmeram primerno (poročila zbornični svetnik Franc Omersa; — o obrtnih pravicah lesnih trgovcev se izreka zbornica, da so lesni trgovci upravičeni prodajati čreslo (poročila zbornični svetnik Feliks Stare); — glede obrtnih pravic kolačnikov in sladčičarjev je poročati c. kr. deželni vladi, da zbornica ne more spremeniti svojega mnenja, izraženega v poročilu z dne 20. marca t. l. (poročila dr. Murnik); — končno sklne zbornica, poročati mestnemu magistratu v Ljubljani, da smejo sladči-

čarji, medičarji in svečarji ob birmi in enakih prilikah prodajati robce, urice in druge igrače, ker temelji to prodajanje na stari navadi in ne dela nikomur konkurence (poročila zbornični svetnik Josip Rebek).

Zbornični svetnik Karol Luckmann stavi na to nujni predlog, naj se naprosi c. kr. železnisko ministrstvo, da bi na gorenjski železnici, na kateri po novem voznem redu s prvim oktobrom t. l. izostaneta vlaka št. 1720 in 1721 iz Ljubljane do Jesenic in nazaj, vozni red ostal dosedanji. Še v teku letošnjega poletja je namerala južna železnica na progi Dunaj-Trst uvesti dva nova brzovlaka s skrajšanim voznim časom. Ob enem pa bi državna železnica osebni vlak št. 1717 neposredno zvezala z vlakom št. 917 v Trbižu in njegov odhod določila zgodneje, tako da bi imel zvezo z novim brzovlakom južne železnice na progi Dunaj-Trst in bi ustvaril ugodno zvezo iz Monakovega v Trst.

V Ljubljano pa bi prišel tako zgodaj, da bi bil praktičen le tedaj, če bi se moglo z brzovlakom južne železnice peljati dalje, za lokalni promet bi pa bil neraben. S prvim oktobrom pa južna železnica iz neznanih razlogov ni uvedla brzovlakov; zategadelj je pa tudi c. kr. železnisko ministrstvo izključilo vlaka št. 1720 in 1721 iz voznega reda. Tako pa je odpadla edina ugodna zveza z Gorenjskega v Ljubljano, zveza, ki jo lokalni promet neobhodno potrebuje. C. kr. železnisko ministrstvo naj se torej naprosi, naj ukrene, da ostane pri starem voznem redu, dokler ne uvede južna železnica brzovlakov. — Sprejeto.

V tajni seji so se potem rešile nekatere personalne zadeve.

Združena kmetija.

Za vsak sodni okraj ustanoviti se ima obligatorna kmetska zadruga in za vso provincijo jedna. To se zgodi pa še le tedaj, kadar dotični deželni zbor sklne vršilni zakon. Deželni zbori imajo tudi sklepati o nekih podrobnostih kakor, če naj se tudi take občinske zadruge snujejo, ali se morajo bajtarji in veleposestniki kot udje udeležiti te organizacije itd.

Smoter teh kmetskih zadrug je, da pomagajo povzdigniti kmeta npravstveno in gmotno na boljše, da ne gujejo združnega duha, da se kmetje mej sabo poučujejo, podpirajo, da si vzdržijo stanovsko zavest, da branijo svoje stanovske in gospodarske koristi proti drugim stanovom, oziroma jim iste spravljajo v spomin. •(Naše gospodarstvo vse nivelira in s kako zvanimi stanovi srednjega veka je pri kraji).

Posamezna bi bila naloga teh zadrug: prodaja poljedelskih pridelkov na ponudbo in na račun združnikov, komisionelni nakup stvari, ki jih kmetija rabi, nakup poljedelskih strojev, ustanavljanje in pospeševanje